
Principy na rozdíl od právních norem nelze zrušit. Principy tu buď jsou, nebo nejsou

Principy na rozdíl od právních norem nelze zrušit. Principy tu buď jsou, nebo nejsou

Za diplomovou práci „Principy ochrany životního prostředí a jejich uplatňování v mezinárodním, evropském komunitárním a českém právu“ získal první místo v soutěži o Cenu Josefa Vavrouška v kategorii diplomových prací dnes již absolvent Právnické fakulty UK Manuel Villalobos.

Cena Josefa Vavrouška se uděluje od roku 1996 za „aktivní prosazování trvale udržitelného způsobu života, za činnost usilující o pozitivní řešení vzájemně spjatých ekologických, sociálních, ekonomických i dalších problémů nebo za výjimečný čin nebo činnost v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje“.

Manuel Villalobos ukončil magisterské studium na Právnické fakultě UK letos v červnu, již třetím rokem pracuje v advokátní kanceláři, kde se věnuje převážně insolvenčnímu právu.

Proč jste si pro svou diplomovou práci vybral právo životního prostředí, když v praxi se již delší dobu věnujete jiné oblasti práva?

Nechtěl jsem si vybrat nic z oblasti, které se věnuji v práci, protože toho už mám až nad hlavu. K životnímu prostředí mám blízko a vždy mě zajímalo i právo životního prostředí. Navíc jsem věděl, že na katedře práva životního prostředí jsou ke studentům opravdu vstřícní.

Čemu jste se ve své práci tedy věnoval?

Zabýval jsem se převážně základními principy, a protože jsem absolvent Právnické fakulty, tak hlavně právními principy. První část práce byla právně teoretická. Pokoušel jsem se popsat, co to princip v právu je a vlastně princip obecně. Slovo princip pochází z latinského principium a znamená počátek, základ. S tím souvisí i velice blízké slovo princeps, tedy hlavní či první. Princip je obecně chápán jako zásada, základní myšlenka, z níž se vychází při odvozování dalších poznatků. To slovo lidé často používají a nečiní jim to potíže. Vysvětlení právního principu je však již složitější a shoda v jurisprudenci ohledně tohoto pojmu nepanuje. Důkazem toho je množství rozličných definic publikovaných v odborné literatuře. Smyslem práva je regulovat chování lidí ve společnosti. Právo je společenský normativní systém založený na určitých zásadách, bez nichž by právní řády nemohly fungovat. Principy práva jsou tak nejdůležitějším zdrojem a pramenem práva.

Já jsem právní princip charakterizoval jako vůdčí ideu vyjadřující základní hodnotu, která je obecným cílem právní úpravy. Přes to jsem se dostal k pojmu principy ochrany životního prostředí,

Vaše práce se hodně věnuje vymezování a definování pojmů. Neuvažoval jste celou svou práci pojmut v této teoretické rovině?

Je pravda, že právně teoretickým otázkám jsem věnoval hodně prostoru. Až jsem si říkal, že už se konečně musím věnovat i principům práva v životním prostředí. Celkově tak nakonec práce byla mnohem většího rozsahu, než jsem očekával.

K jakému rozsahu jste nakonec dospěl?

Práce měla asi 117 stran včetně příloh, ale přílohu jsem měl jen jednu. Na diplomku to myslím byla hodně rozsáhlá práce. To někdy může i škodit.

„Máme tady omezené zdroje a podle toho bychom se měli chovat. Podporovat by se měla věda a výzkum oblasti životního prostředí,“ má jasno Mgr. Manuel Villalobos.

Vraťme se ještě k tématu vaší práce. Jaké jsou další vlastnosti právního principu?

Principy na rozdíl od právních norem nelze zrušit, buď tu jsou, nebo nejsou. Existují ideálně a jsou velmi abstraktní. Právní principy jsou právně závazné, jsou součástí právního řádu, mají vysoký stupeň obecnosti a mají kondicionální podobu. Principy vyjadřují hodnoty, jsou tak nositeli hodnot, nikoliv hodnotou samou, a principy ochrany životního prostředí vyjadřují tu nejdůležitější hodnotu vedle života a zdraví člověka, kterou je právě životní prostředí. Životní prostředí je tou nejvyšší hodnotou, což vyjadřuje právě jeden z principů ochrany životního prostředí, a to princip nejvyšší hodnoty. To je velmi důležitý poznatek, protože často dochází ke střetům principů. Principy ochrany životního prostředí by tudíž, obecně řečeno, měly převážit svou silou jiné principy a měla by jim být dána přednost při jejich uplatňování.

Kým by jim měla být dána přednost?

Ze strany soudů. Principy by měly být uplatňovány právě i rozhodovací činností soudů, ale v České republice k tomu až tak často nedochází, spíše naopak, protože české právo bylo historicky dáno pozitivisty, kteří říkali, že právo je pouze soubor norem psaného práva.

Jak je to s principy v oblasti životního prostředí, což byla stěžejní problematika vaší práce?

Smyslem principů ochrany životního prostředí je dosáhnout účinné ochrany životního prostředí. Jsou nositelem hodnoty, kterou je příznivé životní prostředí. Oblast životního prostředí je velmi složitá a principy životního prostředí pomáhají pochopit právo životního prostředí. Já jsem si pro svou práci vybral jen některé principy životního prostředí, není ani možné určit jejich přesný počet. Já jsem jich napočítal asi 40, ale některé se prolínají a řada z nich ani nebyla dostatečně formulována. Primárně jsem popisoval princip trvale udržitelného rozvoje, který společně ještě s principem nejvyšší hodnoty považuji za klíčové, metaprávní principy. Dále jsem se věnoval principu prevence, principu předběžné opatrnosti a odpovědnostním principům.

Pohyboval jste se pouze v teoretické rovině, nebo jste se věnoval konkrétně i českému právu?

Nejprve jsem se pokoušel jednotlivé principy vysvětlit a analyzovat a následně jsem se zabýval tím, jak jsou uplatňovány v dokumentech, ať už právních nebo politických, na úrovni mezinárodní, evropské komunitární a na úrovni českého

právního řádu. Na konci každé podkapitoly o vybraném principu jsem se pokoušel zhodnotit jeho uplatňování a uvést možná řešení do budoucna.

Z jakého popudu byla vaše práce přihlášena do soutěže o Cenu Josefa Vavrouška?

O ceně jsem se dozvěděl až poté, co jsem práci napsal. Na katedře práva životního prostředí se domnívali, že bych se soutěže měl zúčastnit, a tak s mým souhlasem práci do soutěže přihlásili.

Uvažujete se k tématu ještě vrátit?

Problematika mě zajímá a baví, a když už jsem takto daleko a práce získala i ocenění, tak ji rozšířím na rigorózní práci. Určitě je tam ještě co doplnit, vždyť základních principů jsem popsal zatím jen šest. Práce by mohla být hotová do konce roku a k obhajobě bych mohl jít snad na začátku roku příštího.

(Lucie Kettnerová)